

Česká republika

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Michaely Židlické, soudkyně Vlasty Formánkové a soudce zpravodaje Miloslava Výborného o ústavní stížnosti stěžovatelů **1. Václava Třmínka, 2. Nely Třmínkové, a 3. Julie Šedivé**, všech zastoupených Mgr. Ludmilou Pražákovou, AK advokátkou, se sídlem Kořenského 15, 150 00 Praha 5, proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 9. 2009 č. j. 12 C 199/2005-275 a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2010 č. j. 20 Co 22/2010-299, za účasti 1. Obvodního soudu pro Prahu 1 a 2. Městského soudu v Praze, jako účastníků řízení, a 1. České republiky - Kanceláře prezidenta republiky, za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, a 2. Správy Pražského hradu, příspěvkové organizace, zastoupené prof. Dr.h.c. JUDr. Janem Křížem, CSc., advokátem, AK se sídlem Dlouhá 13, 110 00 Praha 1, jako vedlejších účastníků řízení, bez ústního jednání, takto:

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 9. 2009 č. j. 12 C 199/2005-275 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2010 č. j. 20 Co 22/2010-299 se ruší, neboť jimi bylo porušeno právo stěžovatelů vlastnit majetek podle ustanovení čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces podle ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Odůvodnění:

I.

1. Ústavní stížností napadli stěžovatelé shora označená soudní rozhodnutí, v nichž spatřovali porušení svého práva na spravedlivý proces ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), práva vlastnit majetek ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 Listiny a rovněž práv zakotvených v ustanovení čl. 1 Listiny.

2. Stěžovatelé ve své ústavní stížnosti podrobili kritice výsledek řízení před obecnými soudy, v němž byla zamítnuta jejich žaloba žádající, aby byla uložena vedlejší účastníci (České republice – Kanceláři prezidenta republiky) povinnost uzavřít s nimi dohodu o vydání domu čp. 193, objektu k bydlení postaveného na parc. č. 374 a

parcely č. 374 - zastavěné plochy, v katastrálním území Hradčany, zapsaných listu vlastnictví č. 34 u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu (dále též jen „předmětné nemovitosti“). Tyto nemovitosti byly právní předchůdkyni stěžovatelů odňaty v důsledku vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu (dále též jen „vládní nařízení“); podle stěžovatelů však toto odnětí bylo v rozporu nejen s několika právními předpisy v té době účinnými, nýbrž i s lidskými právy a základními svobodami.

3. Nárok na vydání předmětných nemovitostí, který stěžovatelé uplatňovali v řízení před obecnými soudy, pramenil dle stěžovatelů z ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) a k) a současně z ustanovení § 6 odst. 2 v návaznosti na ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) a odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích“), jelikož předmětné nemovitosti přešly na stát v rozporu s tehdy platnými předpisy, a dále, že náhrada za nemovitosti byla stěžovatelům (resp. jejich právní předchůdkyni), v rozporu s rozhodnutím o úhradě, vyplacena na vázaný účet, čímž byla odňata možnost dispozice s těmito prostředky.

4. Právní názor obecných soudů, podle něhož vyvlastnění nemovitostí i vyplacení náhrady bylo v souladu s právem, pokládali stěžovatelé za zcela neudržitelný a protiústavní. Vládní nařízení č. 55/1954 Sb. totiž explicitně zmiňovalo toliko Pražský hrad a nikoliv ostatní nemovitosti v této oblasti; ve vztahu k předmětným nemovitostem tak nebyl naplněn požadavek určitosti. Stěžovatelé rovněž zdůraznili, že stát v procesu vyvlastňování nepostupoval v souladu s některými formálními požadavky a požadavky na náhradu stanovenými ve vyhláškách. V této souvislosti stěžovatelé též uvedli, že vládní nařízení, ač je právním důvodem pro omezení vlastnictví ve vztahu k objektům následně zařazeným do chráněné oblasti Pražského hradu, není právním titulem k přechodu vlastnictví k těmto objektům.

5. Zmíněné sporné otázky však obecné soudy dle stěžovatelů vůbec nevzaly v úvahu či se jimi zabývaly zcela nedostatečně; v důsledku tohoto jejich liknavého postupu jsou prý napadená rozhodnutí obecných soudů nejen protiústavní po hmotněprávní stránce, nýbrž i zcela nepřesvědčivě odůvodněná.

II.

6. K posouzení ústavní stížnosti si Ústavní soud vyžádal vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení.

7. Obvodní soud pro Prahu ve svém přípisu ze dne 29. 4. 2011 výslovně konstatoval, že se vzdává svého práva vyjádřit se k ústavní stížnosti. Ani Městský soud v Praze se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

8. Vedlejší účastnice č. 2 ve svém vyjádření uvedla, že za vyvlastnění předmětných nemovitostí byla poskytnuta náhrada, vyvlastnění proběhlo na základě tehdy platné právní normy, která byla uplatněna vůči všem okolním pozemkům. Tento akt vyvlastnění tak nelze považovat za akt směřující konkrétně proti právním předchůdcům stěžovatelům z důvodu jakékoliv politické perzekuce. V dané věci tak dle vedlejší účastnice nebyla naplněna díkce zákona o mimosoudních rehabilitacích, neboť předmětné nemovitosti nebyly vyvlastněny bez náhrady, nebyly vyvlastněny bez právního důvodu a nebyly vyvlastněny (resp. k přechodu vlastnictví na stát nedošlo) v důsledku politické perzekuce. Obecné soudy dle vedlejší účastnice předmětnou věc

pečlivě posoudily a neporušily žádná základní práva či svobody stěžovatelů. Vedlejší účastník č. 1 vyjádření nepodal.

9. Ústavní soud rovněž zaslal ústavní stížnost na vědomí Nejvyššímu soudu, který ve svém přípisu ze dne 7. 2. 2013 uvedl, že při formulaci svého posledního rozhodnutí ve věci vzal v úvahu veškerá relevantní hlediska v rámci možného posouzení soudem. Neshledal přitom důvody k zaujetí odchylných právních závěrů, než které byly zaujaty v uvedeném předchozím rozhodnutí dovolacího soudu ze dne 8. 4. 2009 č. j. 28 Cdo 832/2009-259.

10. Stěžovatelé – ač jim toto vyjádření bylo zasláno – své možnosti podat repliku nevyužili.

III.

11. Ústavní soud si vyžádal spis Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 12 C 199/2005, z něhož zjistil následující.

12. Vlastnické právo k předmětným nemovitostem pro Československý stát - správu kanceláře prezidenta republiky bylo zapsáno (vloženo) do pozemkové knihy (knihovni vložky č. 334 k. ú. Hradčany) dne 20. 3. 1957 podle výměru Ústředního národního výboru hlavního města Prahy ze dne 21. 2. 1956 č. j. Výst. 13-27878/55 a zmocnění prezidenta republiky ze dne 28. 2. 1957, přičemž v preambuli výměru je uvedeno, že předmětné nemovitosti přešly do vlastnictví státu dle ustanovení § 1 vládního nařízení č. 55/1954 Sb.; proti tomuto rozhodnutí bylo možno se odvolat pouze co do výše náhrady, nikoliv proti samotnému odnětí vlastnictví k nemovitostem.

13. Obvodní soud pro Prahu 1 vyhověl rozsudkem ze dne 22. 10. 2007 sp. zn. 12 C 199/2005 návrhu stěžovatelů, kteří se v tomto řízení opětovně (jejich žalobě bylo již dříve pravomocně vyhověno, avšak oba rozsudky byly posléze zrušeny rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005 sp. zn. 28 Cdo 2052/2005) domáhali, aby České republice – Kanceláři prezidenta republiky bylo uloženo uzavřít se žalobci dohodu o vydání předmětných nemovitostí. Své rozhodnutí odůvodnil Obvodní soud pro Prahu 1 tím, že k vydání nemovitostí byly splněny podmínky dle ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) a k) a § 6 odst. 2 v návaznosti na ustanovení §2 odst. 1 písm. c) zákona o mimosoudních rehabilitacích.

14. K odvolání žalované Městský soud rozsudkem ze dne 25. 9. 2008 sp. zn. 20 Co 283/2008 napadený rozsudek soudu I. stupně v plném rozsahu potvrdil.

15. Oba citované rozsudky byly zrušeny rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2009 sp. zn. 28 Cdo 832/2009. Podle právního názoru obsaženého v tomto kasačním rozsudku nebylo lze na předmětnou věc aplikovat ustanovení § 6 odst. 2 věta druhá, ani ustanovení § 6 odst. 1 písm. k) zákona o mimosoudních rehabilitacích, neboť nešlo o znárodnění vykonané v rozporu s tehdy platnými zákonnými předpisy, ani o převzetí věci bez právního důvodu. Dovolací soud zároveň konstatoval, že nebyl naplněn ani restituční důvod podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) zákona o mimosoudních rehabilitacích, jelikož původní vlastníci (jejímiž jsou stěžovatelé právními nástupci) byla za odňaté nemovitosti přiznána peněžitá náhrada, která jí byly vyplacena a která odpovídala tehdy platným předpisům.

16. Obvodní soud pro Prahu 1 poté napadeným rozsudkem žalobu stěžovatelů zamítl, neboť byl vázán právním názorem dovolacího soudu. Městský soud v Praze napadeným rozsudkem – rovněž s odkazem na svou vázanost právním názorem Nejvyššího soudu – rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. V odůvodnění svého rozsudku Městský soud v Praze – zcela v intencích vázanosti právním názorem dovolacího soudu – konstatoval, že při přechodu nemovitostí na stát podle vládního nařízení č. 55/1954 Sb. byla původní majitelce nemovitostí přiznána peněžitá náhrada, která jí také byla vyplacena, takže na daný případ nelze aplikovat ustanovení § 6 odst. 1 písm. k) ani ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) zákona o mimosoudních rehabilitacích, a zároveň nebyl naplněn restituční důvod podle ustanovení § 6 odst. 2 věty první tohoto zákona. Účel odnětí vlastnického práva označil Městský soud v Praze za legitimní a výši peněžité náhrady za odpovídající tehdy platným předpisům (skutečnost, že majitelka nemovitostí byla omezena v nakládání s takovou náhradou, pak podle názoru Městského soudu v Praze nijak nevybočovala z tehdejší praxe). K převzetí nemovitostí došlo na podkladě právního předpisu *sui generis* a nešlo o vyvlastnění či znárodnění. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že přechod nemovitostí z majetku právní předchůdkyně stěžovatelů na stát, ač byl vnímán subjektivně jako křivda na majetku bývalé vlastnice, není reparaovatelný podle zákona o mimosoudních rehabilitacích.

17. Proti napadenému rozsudku Městského soudu v Praze podali stěžovatelé dovolání. Zároveň s dovoláním podali stěžovatelé i ústavní stížnost, která byla s ohledem na běžící řízení o dovolání odmítnuta jako nepřijatelná (předčasná) usnesením ze dne 24. 8. 2010 sp. zn. I. ÚS 1523/10 (dostupné – stejně jako rozhodnutí Ústavního soudu dále citovaná – na <http://nalus.usoud.cz>). Poté, co bylo jejich dovolání usnesením ze dne 5. 1. 2011 sp. zn. 28 Cdo 4239/2010 odmítnuto jako nepřijatelné, podali stěžovatelé tuto ústavní stížnost.

IV.

18. Ústavní soud především uvážil, že není třeba ve věci konat ústní jednání, neboť to by nepřineslo další, resp. lepší a jasnější objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatelů a účastníků řízení. S ohledem na ustanovení § 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“ – v této souvislosti zvláště budiž zdůrazněna novela provedená zákonem č. 404/2012 Sb., účinným od 1. 1. 2013), se již proto nemusel dotazovat účastníků, zda souhlasí s upuštěním od ústního jednání, resp. přikládat relevanci jejich dřívějším vyjádřením a ve věci rozhodl bez konání ústního jednání. Na to, že v řízeních zahájených před nabytím účinnosti této novely bude Ústavní soud, pokud jde o procesní postupy, pokračovat dle nových pravidel, Ústavní soud upozornil všechny účastníky řízení a širokou veřejnost ve Sdělení ze dne 18. 12. 2012, které bylo vyhlášeno pod č. 469/2012 Sb. Pro úplnost Ústavní soud současně dodává, že v řízení neprováděl dokazování.

V.

19. Dříve, než může Ústavní soud přikročit k přezkumu opodstatněnosti či důvodnosti ústavní stížnosti, je povinen zkoumat splnění podmínek její projednatelnosti. V dané věci zjistil Ústavní soud, že formálně bezvadnou a přípustnou ústavní stížnost předložili včas k podání ústavní stížnosti oprávněně a advokátem zastoupení stěžovatelé;

současně jde o návrh, k jehož projednání je Ústavní soud příslušný. Po zvážení okolností předložené věci dospěl Ústavní soud též k závěru, že podaná ústavní stížnost je důvodná.

20. Rozhodnutí obecných soudů se opírala o právní závěr, podle něhož vlastnické právo k předmětným nemovitostem přešlo na stát dnem účinnosti vládního nařízení č. 55/1954 Sb., resp. že toto vládní nařízení bylo platným právním titulem pro převod dotčených nemovitostí v areálu Pražského hradu na stát. Obecné soudy přitom neshledaly důvod k aplikaci ustanovení § 6 odst. 1 písm. j), § 6 odst. 1 písm. k) ani § 6 odst. 2 věta druhá, neboť podle jejich právního názoru nešlo o znárodnění vykonané v rozporu s tehdy platnými zákonnými předpisy, o vyvlastnění bez vyplacení náhrady ani o převzetí věci bez právního důvodu.

21. Klíčovou otázkou v projednávané věci tedy je otázka posouzení způsobilosti vládního nařízení č. 55/1954 Sb. být právním titulem pro přechod předmětných nemovitostí na stát, resp. ústavní aprobovatelnost celého postupu státu ústího v převzetí předmětných nemovitostí od právní předchůdkyně stěžovatelů.

22. S ohledem na uvedené nemohl Ústavní soud pominout, že návrhem na zrušení vládního nařízení č. 55/1954 Sb. se již zabýval v řízení sp. zn. Pl. ÚS 5/98; tento návrh byl – stejně jako ostatní návrhy v tomto řízení projednávané – odmítnut pro nepřípustnost [srov. usnesení ze dne 22. 4. 1999 sp. zn. Pl. ÚS 5/98 (U 32/14 SbNU 309)]. Význam závěrů v citovaném usnesení obsažených pro projednávanou věc je však významně limitován skutečností, že Ústavní soud v rámci tehdejšího řízení neposuzoval (a ani meritorně posuzovat nemohl) otázku ústavnosti vládního nařízení.

23. Dle své ustálené judikatury je Ústavní soud ve smyslu ustanovení čl. 89 odst. 2 Ústavy vázán odůvodněními svých dřívějších rozhodnutí pouze tehdy, jde-li o nosné důvody *nálezu* Ústavního soudu [k tomu srov. náleze ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05 (N 190/47 SbNU 465)]. Ústavní soud tedy v projednávané věci může sám učinit závěry ohledně způsobilosti vládního nařízení být platným právním titulem pro přechod vlastnického práva k předmětným nemovitostem na stát, a to bez ohledu na výsledek řízení ve věci sp. zn. Pl. ÚS 5/98 (k tomu srov. i odlišná stanoviska k citovanému usnesení).

24. Pokud jde o posouzení věci samé, zdůrazňuje Ústavní soud, že již ve svém historicky prvním nálezu [náleze ze dne 21. 12. 1993 sp. zn. Pl. ÚS 19/93 (14/1994 Sb., N 1/1 SbNU 1)] konstatoval, že naše nová ústava není založena na hodnotové neutralitě, není jen pouhým vymezením institucí a procesů, ale včleňuje do svého textu i určité regulativní ideje, vyjadřující základní nedotknutelné hodnoty demokratické společnosti. Český ústavní pořádek v tomto pojetí akceptuje a respektuje princip legality jako součást celkové koncepce právního státu, neváže však pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově-materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří. To znamená i při kontinuitě se „starým právem“ hodnotovou diskontinuitu se „starým režimem“. Toto pojetí ústavního státu odmítá formálně-rationální legitimitu režimu a čistě formální právní stát.

25. Z uvedeného plyne, že kritériem ústavní aprobovatelnosti právního aktu (přijátého za komunistického režimu) a jeho účinků není toliko dodržení kompetenčního a procesního rámce jeho přijetí, tedy kritérii formální povahy. Vědomí, že nespravedlnost musí zůstat nespravedlností – i když se halí do pláště práva – se promítlo i do ústavního pořádku České republiky, který vychází z materiálního pojetí

legitimity a demokratického právního státu. Proto ani kontinuita práva přirozeně neznamená uznání legitimacy komunistického režimu, protože nelze ani tvrdit, že legitimní je (či bylo) každé jednání, které formálně nepřekročilo rámeček vymezený právním předpisem.

26. V materiálně pojímaném demokratickém právním státě tudíž nelze připustit aplikaci a interpretaci jakéhokoliv ustanovení právního předpisu způsobem, který nerespektuje fundamenty českého ústavního pořádku. Význam tohoto aplikačního a interpretačního východiska nabývá zvláštní důležitosti zejména v případech týkajících se předpisů vzniklých za komunistického režimu (tím spíše v padesátých letech 20. století), jež z určitých důvodů stále tvoří formálně platnou součást českého právního řádu.

27. Z uvedených premis plyne, že povinností obecných soudů (jak obecně, tak v projednávané věci) je interpretovat a aplikovat právní předpisy přijaté za komunistického režimu (v projednávané věci vládní nařízení) i právní předpisy přijaté ke zmírnění křivd komunistickým režimem způsobených (v projednávané věci konkrétně zákon o mimosoudních rehabilitacích) v souladu se základními východisky demokratického právního státu.

28. V kontextu projednávaného případu nemůže Ústavní soud opomenout ani účel a smysl restitučního zákonodárství, jimiž jsou zmírnění a odčinění následků některých majetkových a jiných křivd, k nimž došlo v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 v rozporu se zásadami demokratické společnosti respektující základní lidská práva. Případné nedůslednosti různého druhu, jakož ani nepředvídatelnost v postupu státních orgánů nelze podle přesvědčení Ústavního soudu vykládat v neprospěch oprávněných osob, ale vždy (ve vztahu ke konkrétní věci) s ohledem na platné konstitutivní hodnoty a principy demokratického právního státu tak, jak jsou vyjádřeny v ústavním pořádku České republiky [srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2006 sp. zn. I. ÚS 437/03 (N 11/40 SbNU 91)].

29. V projednávané věci však obecné soudy (resp. zejména soud Nejvyšší, který dřívější pro stěžovatele příznivá rozhodnutí soudů prvních dvou stupňů zrušil) svým shora vyloženým povinnostem nedostály. Závěr obecných soudů (přijatý v důsledku vázanosti právním názorem Nejvyššího soudu), dle kterého stát nepřevzal předmětné nemovitosti bez právního důvodu či v rozporu se tehdy platnými právními předpisy [§ 6 odst. 2 zákona, resp. § 6 odst. 1 písm. k) zákona o mimosoudních rehabilitacích] je příkladem Ústavním soudem mnohokrát reprobovaného formalistického odůvodnění zřejmé nespravedlnosti [srov. náleží ze dne 2. 7. 2008 sp. zn. IV. ÚS 1499/07 (N 123/50 SbNU 61)]. Obecné soudy upřednostnily zdánlivou legalitu tehdejšího postupu státu před hodnotami materiálního právního státu, jimž jsou přirozeně i obecné soudy povinny poskytovat ochranu (srov. např. zejména ustanovení čl. 1, čl. 4 či čl. 90 Ústavy).

30. Ústavní soud konstatuje, že vládní nařízení č. 55/1954 Sb. nemohlo být platným právním titulem pro převod předmětných nemovitostí v areálu Pražského hradu na stát, neboť ten v něm neprojevil svou vůli k převzetí předmětných nemovitostí jednoznačným, seznatelným a dostatečně určitým způsobem (srov. toliko vágní a svévoli otevřené vymezení obsažené v ustanovení § 1, věty druhé, vládního nařízení znějící: „K zabezpečení jeho řádné správy a ochrany se vytváří chráněná oblast Pražského hradu“). Převzetí věci za takových okolností a s odkazem na takový „právní titul“ nelze chápat jinak než jako svévolný zásah do vlastnického práva stěžovatelů (jejich právní předchůdkyně), jenž je zcela neslučitelný s bytí i jen základními atributy

právního státu a jehož intenzita postačuje k jeho identifikaci jako „postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody“ ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona o mimosoudních rehabilitacích. Lze ostatně souhlasit se stěžovateli, že i podle tehdejší ústavy (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) bylo vyvlastnění možné jen na základě zákona (ustanovení § 9 odst. 2), přičemž je pochybné, zda kritérium zákonnosti [zejména ve smyslu ustanovení § 108 zákona č. 141/1950 Sb. (tzv. střední občanský zákoník)] bylo i dle tehdy platných měřítek dodrženo.

31. Nepříjatelnost tehdejšího postupu státu z ústavních hledisek dokresluje i fakt, že náhrada za převzetí předmětných nemovitostí [jejíž neposkytnutí je ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) důvodem k vydání věci] byla vyplacena na vázaný účet, čímž byla tehdejší vyvlastňované Julii Javorové odňata možnost dispozice s těmito prostředky.

32. V projednávané věci nemohlo pochopitelně dojít ani k vydržení předmětných nemovitostí, neboť předpokladem vydržení je držba oprávněná, tedy držba v dobré víře, kterou u státu v projednávané věci s ohledem na svévolnost a celkovou nepřijatelnost jeho postupu nelze předpokládat.

33. Ústavní soud tedy shrnuje, že vládní nařízení č. 55/1954 Sb. nelze ve vztahu k předmětným nemovitostem pro jeho neurčitost považovat za platný titul pro přechod vlastnictví na stát. Akt státu spočívající v převzetí vlastnictví k těmto nemovitostem byl tak zcela svévolným zásahem porušujícím obecně uznávaná lidská práva a svobody. Obecné soudy, které při svém rozhodování dospěly k opačnému závěru (soud nalézací a odvolací zjevně však až v důsledku své vázanosti kasačním rozsudkem Nejvyššího soudu), si počínaly formalisticky a nedostály své povinnosti vykládat právní předpisy přijaté za komunistického režimu v souladu se základními atributy demokratického právního státu v jeho materiálním pojetí ani své povinnosti vykládat ústavně konformně zákon o mimosoudních rehabilitacích. Tímto svým postupem porušily obecné soudy jak vlastnické právo stěžovatelů ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tak jejich právo na spravedlivý proces podle ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny.

34. Z těchto důvodů Ústavní soud napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil podle ustanovení § 82 odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

35. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 4239/2010-326 ze dne 5. 1. 2011 nebylo výslovně uvedeno v petitu ústavní stížnosti. Z obsahu ústavní stížnosti bylo zřejmé, že stěžovatelé brojili i proti závěrům obsaženým v tomto usnesení (a ovšem ještě zřetelněji proti závěrům obsaženým v předchozím kasačním rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 832/2009-259 ze dne 8. 4. 2009). Proti citovanému usnesení, kterým bylo jejich dovolání odmítnuto, však stěžovatelé neuplatnili žádné specifické a relevantní ústavněprávní námitky, přičemž ani Ústavní soud neshledal nezbytným toto usnesení řešit. Přihlédl přitom i k vlastní judikatuře představované mj. nálezem ze dne 1. 11. 2006 sp. zn. IV. ÚS 700/05 (N 201/43 SbNU 247); zde uvedl (odst. 28.), že „*deklaratorní výrok o odmítnutí dovolání opřený o jeho nepřipustnost se začasť základních práv dovolatele (oprávněného v takovém případě napadnout ústavní stížností rozsudek soudu odvolacího) nikterak bezprostředně nedotýká.*“ Podobně v nálezu ze dne 4. 12. 2008 sp. zn. I. ÚS 428/06 (N 215/51 SbNU 673) Ústavní soud konstatoval, že „*[u]snesení Nejvyššího soudu má ostatně toliko deklaratorní charakter.*“ Pro uvedené v projednávané věci další existence Ústavním soudem nezrušeného rozhodnutí Nejvyššího soudu nezpůsobí žádnou právní nejistotu ve vztazích mezi účastníky sporu; pouze její vznik mohl by odůvodnit kasaci rozhodnutí dovolacího soudu.

36. V dalším řízení budou obecné soudy dle ustanovení čl. 89 odst. 2 Ústavy vázány právním názorem vyjádřeným v tomto nálezu a nikoliv předcházejícím – ústavně nekonformním – rozsudkem Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 832/2009-259 ze dne 8. 4. 2009, resp. jeho usnesením č. j. 28 Cdo 4239/2010-326 ze dne 5. 1. 2011 [k tomu srov. např. náleze ze dne 4. 3. 2004 sp. zn. IV. ÚS 290/03 (N 34/32 SbNU 321)].

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 22. dubna 2013

Michaela Židlická, v. r.
předsedkyně senátu Ústavního soudu

Za správnost vyhotovení: Ivana Šmerdová